

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Journal of the Human and Social Science Researches
[2147-1185]

[itobiad], 2018, 7 (4): 2885/2898

Türkiye Kökenli Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşlarının Oy Verme Davranışları

The Voting Behaviour of Turkish Republic of Northern Cyprus
Citizens with Turkey Origin

Savaş TOKSÖZ

Doktora Öğrencisi, Lefke Avrupa Üniversitesi, LEÖAE

PHD Student, European University of Lefke, Institute of Graduate Studies &
Research

Orcid ID: 0000000317540444

toksozsavas@gmail.com

Bülent EVRE

Doç. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, Kamu Yönetimi

Associate Professor, European University of Lefke, Public Administration

Orcid ID: 0000000288514510

bulentevre@yahoo.com

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 23.07.2018

Kabul Tarihi / Accepted : 04.11.2018

Yayın Tarihi / Published : 24.12.2018

Yayın Sezonu : Ekim-Kasım-Aralık

Pub Date Season : October-November-December

Cilt / Volume: 7 Sayı – Issue: 4 Sayfa / Pages: 2885-2898

Atıf/Cite as: TOKSÖZ, S, EVRE, B. (2018). Türkiye Kökenli Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşlarının Oy Verme Davranışları. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7 (4), 2885-2898. Retrieved from <http://www.itobiad.com/issue/39481/446897>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU- Karabuk University, Faculty of Theology, Karabuk, 78050 Turkey. All rights reserved.

Türkiye Kökenli Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşlarının Oy Verme Davranışları

Öz

Bu çalışma, Türkiye kökenli Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşlarının oy verme davranışlarının örüntüsünü açığa çıkarmayı amaçlamaktadır. İlgili kesimin oy verme davranışlarının analiz edilmesi, hem bu topluluğun anlaşılması bakımından hem de oy verme davranışına ilişkin literatürdeki farklı modellerin, bu konu özelinde geçerliliklerinin sınanması bakımından önem taşımaktadır. Konuya ilişkin birincil veriler yüz yüze anket tekniğiyle toplanmış olup, 384 katılımcıdan oluşan tabakalı ve tesadüfi örnekleme başvurulmuştur. Elde edilen veriler ise istatistiksel olarak analiz edilmiş ve ilgili literatürde önde gelen üç ekole dayalı türetilen hipotezler sınanmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, Türkiye kökenli Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşlarının oy verme davranışları dikkate alındığında, toplumdaki sosyal bölünmelerin bu sürece etki etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Oyların dağılımı ve sürekliliği dikkate alındığında parti özdeşliğinin kurulduğu göze çarpmaktadır. Son olarak seçmenlerin oy verme örüntüsünün analizinde ekonomik yaklaşımın geçerliliğini koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Kökenli, Oy Verme Davranışı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşı, Sosyolojik Model, Sosyo-Psikolojik Model, Ekonomik Model

The Voting Behavior of Turkish Republic of Northern Cyprus Citizens with Turkey Origin

Abstract

This study reveals patterns of voting behavior of Turkish Republic of Northern Cyprus Citizens with Turkey origin. It is significant to analyze voting behavior of Turkish Republic of Northern Cyprus Citizens with Turkey origin in respect of accounting for this group's voting patterns, and of testing the validity of the prominent voting patterns in this case. The data were collected through face-to-face questionnaires. The sample was composed of 384 participants. In the research, stratified and randomized sampling was obtained. The collected data and the posed hypotheses were tested in terms of the prominent voting models in literature. The voting behavior of Turkish Republic of Northern Cyprus Citizens with Turkey origin did not differ depending on sociological variables. It was identified that electorate voted in term of partisan identification. Economic model was validated for explaining the voting behavior of Turkish Republic of Northern Cyprus Citizens with Turkey origin.

Keywords: Turkey Origin, Voting Behavior, Turkish Republic of Northern Cyprus Citizen, Sociological Model, Socio-Psychological Model, Economic Model

Giriş

1974 yılında Kıbrıs'a gerçekleştirilen askeri müdahalenin ardından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), özellikle Türkiye'den göç alan bir ülke konumuna gelmiştir. KKTC sınırları içerisinde yaşam süren ve vatandaşlık bağıyla adanın kuzeyine bağlı bulunan ilgili kesim, zaman içerisinde ana kitleden farklılaşan ve genel olarak "Türkiyeliler" olarak anılan bir topluluk haline gelmiştir. Belirli dönemlerde daha belirgin hale gelen politik bir hassasiyete de konu olan bu kesim ile ilgili tartışmalar özellikle oy verme davranışı konusunda yoğunlaşmaktadır.

Siyasal bir davranış olan oy vermenin, siyasal sistemi nasıl etkilediği, aynı zamanda demokrasinin çalışma esaslarının da anlaşılması bakımından önemlidir. Türkiye kökenli yurttaşların oy verme davranışlarının analiz edilebilmesi için öncelikle KKTC'nin siyasal sistemine kısaca göz atmak yararlı olacaktır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti temsili demokrasi modeliyle yönetilmekte ve ülkeyi yönetecek kadro D'Hont seçim sistemi ile belirlenmektedir. Yıllar içinde çok partili sisteme doğru evrildiği görülen siyasal yaşamın başlarda hâkim parti sistemine daha yakın durduğu, ancak 1990lı yılların ortalarından itibaren ılımlı çok partili sisteme evrildiği söylenebilir (Evre, 2011, s. 45-46). Dolayısıyla KKTC'deki seçmenlerin oy verme davranışları, çok partili sistem içerisinde şekillenmektedir. Bu çerçevede Türkiye kökenli KKTC vatandaşlarının nasıl ve hangi faktörlere göre oy verdikleri, bu çalışmanın ana araştırma sorusunu oluşturmaktadır.

Türkiye kökenli KKTC vatandaşlarına dönük olarak yapılan araştırmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu konudaki çalışmalar daha çok siyasal entegrasyon sorunları üzerine odaklanmaktadır (Hatay, 2005; Özekmekçi, 2012). Bu çalışma ise diğer çalışmalardan farklı olarak TC kökenli KKTC vatandaşlarının oy verme davranışları üzerine yoğunlaşmaktadır. Başka bir ifadeyle, söz konusu çalışmada, bir yandan oy verme davranışına ilişkin teorik tartışmalarda öne çıkan sosyolojik, sosyo-psikolojik ve ekonomik yaklaşımların geçerliliği sınanırken, diğer yandan ana kitleden farklılaşan ve "Türkiyeliler" olarak adlandırılan kesimin de hangi faktörlere göre oy verdiği analiz edilmeye çalışılmaktadır.

Kuramsal Çerçeve: Oy Verme Modelleri

Oy vermek, siyasal süreçleri ve sonuçları etkileyen siyasi bir davranıştır. Bu davranışın hangi faktörlere bağlı olarak şekillendiği sorusu, 1940lardan bu yana literatürde tartışılmaktadır. Vatandaşların karar verme aşamasında ne oranda bilgi sahibi oldukları, ideolojik yönelimlerin etkisi, ekonomik çıkarlarının oy verme davranışlarının açıklanmasındaki rolü; insanların çeşitli kampanyalarla ikna edilmeleri mümkün müdür yoksa kararlarına etki eden başka süreçler de var mıdır gibi sorular, literatürde hâkim tartışma

konuları arasında yer almaktadır. Bu ve benzeri sorulara yanıt arayan üç farklı yaklaşımdan söz etmek mümkündür. Bunlar *sosyolojik yaklaşım*, rasyonel seçim ekolu olarak da bilinen *ekonomik yaklaşım* ve Michigan ekolü olarak da bilinen *psikolojik yaklaşım* olarak sıralanabilir.

Sosyolojik yaklaşım, Columbia üniversitesinden bir grup araştırmacının literatüre kazandırması nedeniyle Columbia ekolü olarak da anılmaktadır. Bu yaklaşım temelde toplum içinde var olan sosyal bölünmelere odaklanmaktadır. Berelson ve arkadaşları, sosyal kimliklerin siyasal tercihlere etkisinden söz etmekte, seçimlerde kullanılan oyun bu sosyal kimlikler aracılığı ile belirlendiğini iddia etmektedir (Akgün, 2000, s. 77). Seçmenlerin nasıl oy verdiğine dönük araştırmalar Amerika ve Avrupa'da yaygınlaşmıştır (Lazarsfeld, 1944; Milne ve McKinze, 1954; Lipset ve Rokkan, 1967). Bu araştırmalar sonucunda toplumdaki sosyolojik bölünmelerin seçmen davranışlarında belirleyici olduğu ortaya konulmuştur. Seçmenlerin dinî, etnik ve mesleki farklılıkları, sosyal bölünmelerin temel kaynağıdır. Seçmenlerin ait oldukları sosyal sınıf tercihlerini önceden belirleyen başlıca unsurlardır. Bazı yazarlar (Lazarsfeld, 1944) seçim kampanyalarının politik tercihler üzerinde ciddi etkisinin olmadığını öne sürmüş ve grup etkisi tezini ortaya atmıştır. Burada üzerinde önemle durulması gereken hadise kişilerin kendi fikirlerinin değil, ait oldukları sosyal sınıfın, oy verme davranışında belirleyici olduğunun savunulmasıdır.

Michigan Üniversitesi'nden Campbell, Converse, Miller ve Stokes tarafından geliştirilmiş olan (Campbell, 1976) sosyo-psikolojik yaklaşım ya da diğer adıyla partiye özdeşleşme modeli, sosyolojik yaklaşımın aksine gruplar yerine bireyler üzerine yoğunlaşmıştır. Bu yaklaşıma göre çocukların gerek aile içinde gerekse arkadaş çevrelerinde edindiği bilgiler, bir diğer anlamda toplumsallaşma süreci esnasında edindikleri, ileriki yaşlarında siyasal tercihlerini de etkileyen önemli süreçlerdir (Dumlupınar ve Balcı, 2005). Çevrenin de etkisiyle gelişen psikolojik bağlılığın temelinin çocukluk dönemine dayandığını ve bu dönemde başlayıp hayat boyu devam ettiği söylenmektedir (Gökçe, 2002, s. 8; Kalender, 2000, s. 304). Bu durum ise oy verme davranışında süreklilik olması halinde parti özdeşliğinin kurulmuş olduğuna işaret etmektedir. Sosyolojik yaklaşımın aksine seçmenler seçebilme yetisine sahip rasyonel varlıklar olarak görülmektedir. Buradan hareketle ideolojik yönelimlerin, siyasal propaganda süreçlerinin seçmen üzerindeki etkisi de kabul edilmektedir.

Son olarak, ekonomik oy verme modeline göre seçmenlerin siyasal tutumları kişisel çıkar algıları ile doğru orantılıdır. Yani ekonomik model, seçmenlerin ekonomik anlamda kendilerini kazançlı gördükleri yere oy verme eğilimleri olduğu varsayımına dayanmaktadır. Bu yaklaşıma göre ekonomik değişkenler seçmeleri etkilemekte ve kararlarına etki etmektedir.

Seçmenlerin hükümet icraatlarından doğrudan etkilendiğini savunan bu yaklaşım, seçmenlerin bu icraatlara karşılık gelen aksiyonlar içinde olacaklarını savunmaktadır. Buna göre işsizlik oranı, enflasyon gibi ekonomik göstergelerin, seçmenlerin ideolojik temeliyle birleşerek siyasi bir davranışın doğmasına vesile olduğu düşünülmektedir (Çinko, 2006, s. 105). Ekonomik oy verme modelinin üç hipoteze dayandığı anlaşılmaktadır (Carlsen, 2000, s. 141). Bunlar; "Sorumluluk Hipotezi", "Müvekkil Hipotezi" ve "Temel Hedef Hipotezi" olarak sıralanabilir. Sorumluluk hipotezi ekonominin genel gidişatının seçmenleri etkilediğini söylemektedir. Ekonomik koşulların iyi olmasının oy verenleri olumlu etkilediğini, buna karşın olumsuz ekonomik koşulların ise seçmenleri olumsuz etkilediğini ve seçmenin yöneticileri cezalandırma yoluna gittiği varsayımına dayanmaktadır. Bu, ekonomik oylamanın en basit teorisidir (Sezgin, 2007, s. 22-23). Müvekkil hipotezi Swank tarafından geliştirilmiştir. İşsizlik ve enflasyon oranlarına odaklanan bu yaklaşım, sol partilerin yüksek işsizlikten, sağ partilerin ise yüksek enflasyondan olumlu yönde etkilendiğini savunmaktadır. Son olarak Powell ve Whitten'ın gündeme getirdiği temel hedef hipotezi ise siyasal iktidarların tutarlı bir siyasal ajandaya sahip olması gerekliliği üzerinde durur. Verilen sözlerin tutulması iktidara olan desteğin sürmesinde en önemli koşuldur. Buna göre işsizlikle mücadelede sol partilerin, enflasyon ile mücadelede ise sağ partilerin başarısı seçmen davranışlarını etkileyen temel unsurlar olarak kabul edilir (Çinko, 2006, s. 110-111).

Yöntem

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan ve vatandaşlık bağı ile ülkeye bağlı olan Türkiye kökenli KKTC yurttaşları bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Konuya ilişkin veriler yüz yüze anket tekniğiyle toplanmış olup, 384 katılımcıdan oluşan tabakalı ve tesadüfi örnekleme başvurulmuştur. Elde edilen veriler SPSS 20 paket programından yararlanılarak analiz edilmiş ve ilgili literatürde önde gelen üç ekole dayalı türetilen hipotezler sınanmıştır. Analiz yapılırken Çapraz Tablolama, Frekans Analizi ve Ki-Kare Testi uygulanmış, anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilerek sonuçlar yorumlanmıştır.

Örnekleme

Araştırmaya katılan bireylerin %24'ü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde doğarken, Türkiye Cumhuriyeti'nde doğanların oranı ise %76'dır. Katılımcıların %57,8'i erkek, %42,2'si ise kadındır. Araştırmaya katılan kişilerden okur - yazar olanların oranı %14,6, ilk - ortaokul mezunu olanların oranı %65,1, lise mezunu olanların oranı %15,4, üniversite mezunu olanların oranı %4,7 ve lisansüstü (Master-Doktora) eğitim alanların oranı %0,3 olarak belirlenmiştir. 18-24 yaş arası kişilerin oranı %6,3, 25-34 yaş arası

kişilerin oranı %15,4, 35-44 yaş arası kişilerin oranı %30,7, 45-54 yaş arası %24,2, 55-64 yaş arası kişilerin oranı %15,1 ve 65 yaş ve üzeri kişilerin oranı %8,3'tür. Katılımcıların %15,1'i kamu çalışanlarından oluşurken, özel sektör çalışanlarının oranı %15,9, esnaf olanların oranı %8,6, işverenlerin oranı %0,8, çiftçilerin oranı %20,6, ev hanımı olanların oranı %34,1 ve öğrencilerin oranı ise %4,9 olarak belirlenmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne göç eden ve daha sonra vatandaş olan kişilerin geldikleri yere göre dağılımlarına bakıldığında %53,9'u Çukurova'dan, %14,3'ü Akdeniz'den, %13,3'ü Karadeniz'den, %10,4'ü Güneydoğu Anadolu'dan, %5,5'i İç Anadolu'dan, %1,8'i Ege'den ve %0,8'inin Marmara bölgesinden göç ettiği saptanmıştır. Katılımcılardan Mağusa Merkez'de ikamet edenlerin oranı %19,8, Mağusa köylerinde ikamet edenlerin oranı %41,7, İskele köylerinde ikamet edenlerin oranı %25,8, Lefkoşa köylerinde ikamet edenlerin oranı %12,7'dir. Araştırmaya katılanların kimlik bakımından dağılımlarına bakıldığında, kendini Kıbrıslı olarak tanımlayanların oranı %6, kendini Kıbrıslı Türk olarak tanımlayanların oranı %42,4, kendini Türk olarak tanımlayanların oranı %51,3 ve kendini Kürt olarak tanımlayanların oranı ise %0,3 olarak belirlenmiştir.

Araştırmada şu hipotezler sınanmıştır:

- H1. Seçmenlerin doğum yeri oy verme davranışında farklı tutumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
- H2. Seçmenlerin cinsiyeti oy verme davranışında farklı tutumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
- H3. Seçmenlerin eğitim düzeyi oy verme davranışında farklı tutumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
- H4. Seçmenlerin yaş durumu oy verme davranışında farklı tutumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
- H5. Seçmenlerin mesleki durumu oy verme davranışında farklı tutumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
- H6. Seçmenlerin sosyal kimliği oy verme davranışında farklı tutumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
- H7. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti seçmenlerinin parti özdeşleşme durumu vardır.
- H8. Seçmenlerin kişisel çıkar algısı oy verme davranışını etkilemektedir.

Bulgular ve Tartışma

“Türkiyeliler” olarak da anılan ve dönem dönem siyasi tartışmalara da konu olan Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme davranışları analiz edilmeye çalışılmıştır. Literatürde sözü edilen üç farklı modele ilişkin türetilen hipotezler sınanmış ve buna bağlı yorum yapabilme imkânı doğmuştur.

T1. Sosyolojik yaklaşımın geçerliliğine ilişkin hipotezlerin sınanması

Hipotez	Değişken	Anlamlılık Düzeyi	Test Sonucu
H1	Doğum Yeri	p=0,207	MWU=12384,500a
H2	Cinsiyet	p=0,206	MWU=16768,000a
H3	Eğitim	p=0,115	MWU=391,000a
H4	Yaş	p=0,920	MWU=687,000a
H5	Meslek	p=0,155	MWU=1530,500a
H6	Sosyal Kimlik	p=0,341	MWU=15221,000a

Sosyolojik yaklaşımın geçerliliğinin sınanması amacıyla ankete katılanların doğum yeri, cinsiyeti, eğitim durumu, yaşı, mesleği ve kendini hangi kimlikle tanımladığı ile seçmen davranışları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı çapraz tablolama tekniği ile analiz edilmiştir. Doğum yerleri bakımından Türkiye’de doğanlar ile KKTC’de doğanlar arasında istatistiksel anlamlılık aranmış fakat bu yönde bir ilişki tespit edilememiştir. Tablo 1’de yer alan sonuçlar dikkate alındığında H1 hipotezi sınanmış ve yanlışlanmıştır.

Ankete katılan kişilerin cinsiyeti temel alındığında kadınlar ile erkekler arasında oy verme davranışlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Tablo 1’de yer alan sonuçlar dikkate alındığında H2 hipotezi sınanmış ve yanlışlanmıştır. H3 hipotezinin sınanması amacıyla 18-24 yaş aralığında olanlar ile 55-64 yaş aralığında olanlar arasında oy verme davranışında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Tablo 1’de yer alan sonuçlar dikkate alındığında H3 hipotezi sınanmış ve yanlışlanmıştır. Ankete katılan ve sadece okur-yazar olan kişiler ile üniversite mezunu olanlar arasında, Tablo 1’de yer alan sonuçların da gösterdiği üzere oy verme davranışlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda H4 hipotezi sınanmış ve yanlışlanmıştır. Meslek bakımından özel sektör çalışanları ile kamu çalışanları arasında oy verme davranışları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Tablo 1’de gösterilen sonuçlar dikkate alındığında H5 hipotezi sınanmış ve yanlışlanmıştır.

Son olarak toplumsal kimlik bakımından kendini Kıbrıslı Türk olarak görenler ile sadece Türk olarak tanımlayanlar arasında oy verme davranışlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık aranmış fakat Tablo 1’de

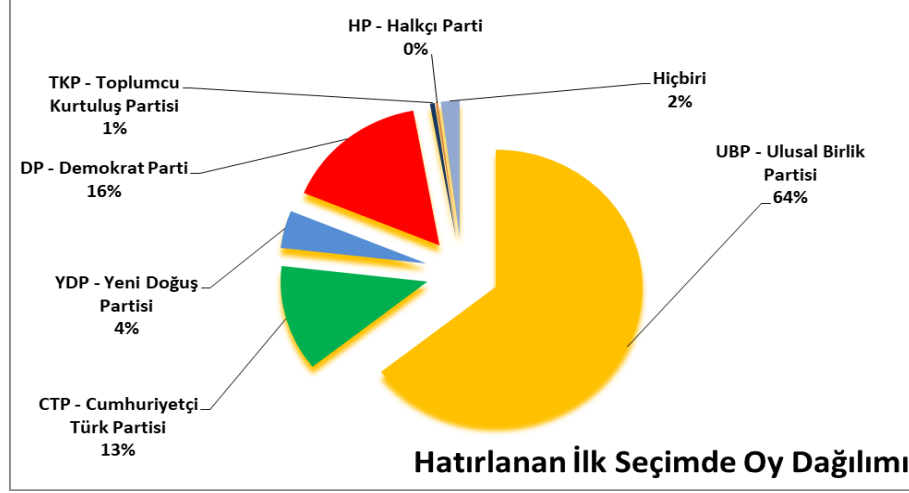
yer alan sonuçların da gösterdiği gibi bu doğrultuda bir ilişki tespit edilememiştir. Bu bağlamda H6 hipotezi sınanmış ve yanlışlanmıştır.

Sosyolojik yaklaşım toplumdaki sosyal bölünmelerin siyasi tercihleri etkilediğini iddia etmektedir. Bazı yazarlar seçmenlerin kemikleşen bir tutum belirlediklerini ve bu kemikleşen tutuma sadık kalacak şekilde davrandıklarına işaret etmektedir (Gökçe ve ark., 2002, s. 7). Bu yaklaşıma dönük eleştiriler ise oy kaymalarını açıklamakta yetersiz kaldığı üzerine gelişmiştir. Bu çalışmada da görüldüğü üzere sosyolojik yaklaşım Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme davranışlarının analiz edilmesinde geçerliliğini koruyamamıştır. Sosyolojik yaklaşımın geçerliliğinin sınanması amacıyla ankete katılanların doğum yeri, cinsiyeti, eğitim durumu, yaşı, mesleği ve kendini hangi kimlikle tanımladığı ile seçmen davranışları arasında anlamlı bir ilişki aranmış fakat bu yönde bir ilişkiye rastlanmamıştır. Meslek bakımından yapılan değerlendirmede oy verme davranışlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. KKTC'nin kendine has ekonomik koşulları içerisinde kamu – özel ayrımı toplum içinde derin bir ayrışmaya işaret etmektedir. Kamu çalışanı olanlar, daha yüksek maaşlarla daha iyi imkânlar içinde çalışan kişilerdir. Buna karşın özel sektör çalışanları, daha çok emek gerektiren yoğun işlerde çalışan ve daha az ödenekleri olan kişileri tarif etmektedir. Bu iki farklı grup arasında oy verme davranışları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememesi sosyolojik yaklaşımın Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme davranışının analizinde geçerli olmadığı sonucunu desteklemektedir. Benzer bir şekilde sadece okuryazar olanlar ile üniversite mezunu olan kişilerin ya da kendini Kıbrıslı Türk olarak tarif eden kişiler ile Türk olarak tanımlayan kişilerin, oy verme davranışları bakımından değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememesi, sosyolojik yaklaşımın Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme örüntüsünü açıklamakta yetersiz olduğu sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır.

Sosyolojik yaklaşıma bir tepki olarak gelişen ve gruplar yerine bireylerin fikirlerine odaklanan sosyo-psikolojik yaklaşım ya da bilinen diğer ismiyle Michigan ekolünün geçerliliğinin sınanması için ankete katılan kişilere, hatırlanan ilk seçim ile son seçimde hangi partiye oy verdikleri, oy kullandıkları süre zarfında siyasi tercihlerinin değişip değişmediği soruları yöneltilmiştir.

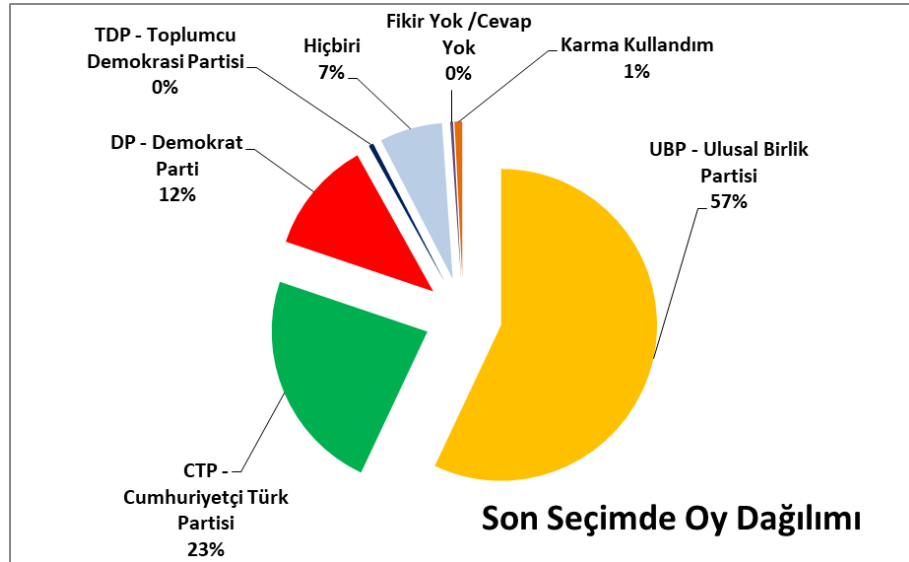
T2. Hatırlanan ilk seçimde oy dağılımı

($\chi^2=844,500^a$, $P=,000$)

Tablo 2’de yer alan Ki-kare testinin sonuçlarına göre, partilerin aldıkları oy oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Partiler arasında Ulusal Birlik Partisi’nin en çok oyu aldığı görülmektedir. Tablo 3’te yer alan ve hatırlanan son seçimdeki oy dağılımını gösteren tablodan da anlaşılacağı üzere Ulusal Birlik Partisi yine en çok oyu almayı başaran parti olarak belirmektedir. Ankete katılan kişilerin oy verme davranışlarındaki süreklilik parti özdeşleşme durumunun varlığına işaret etmektedir.

T3. Son seçimde oy dağılımı

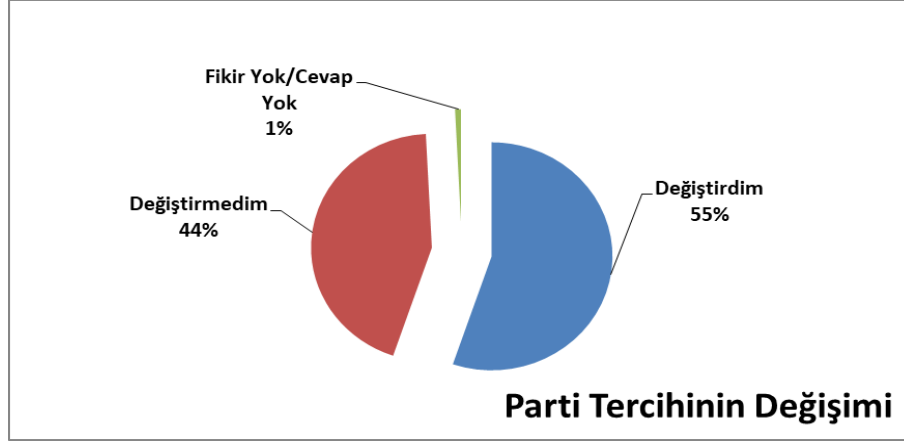

($\chi^2=683,245^a$, $P=,000$)

Norris, seçmenlerin siyasi tercihlerinde önemli ölçüde istikrar sahibi olduklarını savunmaktadır. Bazı dönemlerde başka siyasi partiye oy veren seçmenin zaman içinde kendi partisine döneceğini iddia etmektedir (Akgün, 2000, s. 78). Ankete katılan kişilere yapılan her milletvekilliği seçiminde aynı partiye mi oy verdiniz, yoksa parti tercihinizi değiştirdiniz mi sorusu sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 4'te listelenmiştir. Buna göre ankete katılan kişilerin %56'sının parti tercihinin değiştiği görülmektedir. Buradan hareketle ankete katılan kişilerin hem bir partiye karşı süreklilik arz eden desteği hem de kırılmaların yaşanması, sosyo-psikolojik yaklaşımın temel varsayımları ile örtüşmekte ve Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme örüntüsünün açıklanmasında geçerli bir yaklaşım olduğunu kanıtlamaktadır. Bu durumda H7 hipotezi sınanmış ve doğrulanmıştır.

T4. Parti tercihinin değişimi

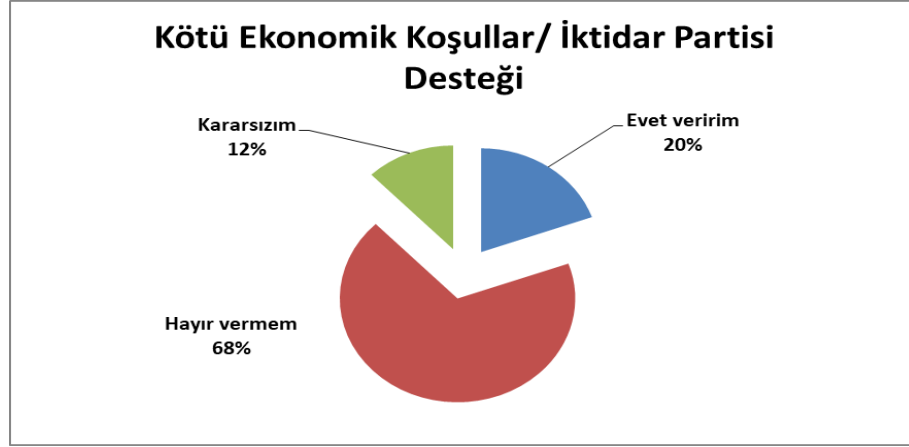

($\chi^2=190,328^a$, $P=,000$)

Ekonomik oy verme modeli seçmenlerin ekonomik değişimlerden etkilendiğini savunmaktadır. Ekonomik durumunuzda gerileme olduğu takdirde, iktidardaki parti kimse ona oy verir misiniz sorusuna Tablo 5'te yer alan sonuçlardan da görülebileceği gibi "hayır vermem" diye cevap verenlerin oranı anlamlı derecede yüksektir. Bu sonuçlar ekonomik yaklaşım içinde tartışılan sorumluluk hipotezi ile paralellik içeren bir duruma işaret etmektedir. Hükümetin icraatlarından olumsuz yönde etkilendiği takdirde seçmenlerin cezalandırma yoluna gittiği anlaşılmaktadır.

T5. Ekonomik durumda gerileme olduğu takdirde iktidardaki partiye oy verme durumu

($\chi^2=213,484^a$, $P=,000$)

Ekonomik durumunuzda iyileşme olduğu takdirde, iktidardaki parti kimse ona oy verir misiniz sorusuna verilen cevaplar dikkate alındığında, Tablo 6'da da görülebileceği gibi "hayır vermem" diyenlerin oranı oldukça yüksektir. Bloom ve Price, sorumluluk hipotezinin aksine, siyasal iktidarların kötü giden ekonomik göstergeler yüzünden seçmenler tarafından cezalandırılabileceğini, fakat ekonomik refah artışından dolayı her zaman ödüllendirilmeyeceklerini iddia etmektedir. Bunun temel nedeni konunun gündemde yer alma sıklığıdır. Ekonomik veriler olumsuz olduğu zaman gündemi daha fazla meşgul ederken, aksi durumlarda da ekonomik konulara duyulan ilgi azalmaktadır. Bu durum seçmenlerin ikna edilmesinde ekonomik verileri ikinci plana atarken, seçmen davranışlarını etkilemesi muhtemel diğer değişkenler ön plana çıkmaktadır (Çınko, 2006, s.106).

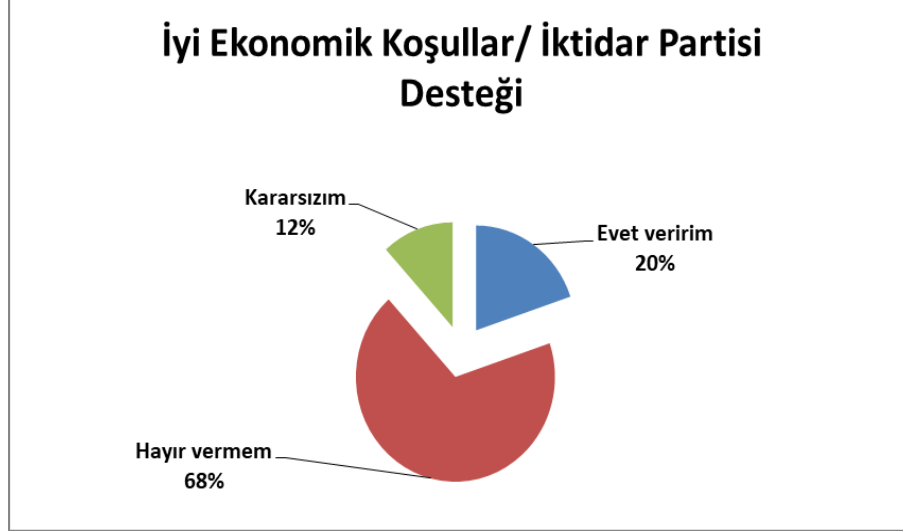
Bu açıdan Bloom ve Price'ın modeli geçerlilik kazanmaktadır. Ekonomik meselelere karşı seçmenin duyarlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Swank tarafından geliştirilen ve yüksek işsizlik oranlarının, sol partilerin, yüksek enflasyon oranlarının ise sağ partilerin oyunu artırdığına dayanan müvekkil hipotezinin bir karşılığı olduğu söylenebilir.

Son olarak Powell ve Whitten tarafından geliştirilen, seçmenlerin sol ve merkez partilerin işsizlik ile sağ partilerin ise enflasyon ile mücadele konusundaki başarılarını ölçüt aldığı iddia eden temel hedef hipotezinin de geçerliliğini koruduğu söylenebilir. Hem olumlu ekonomik icraatlara hem de olumsuz ekonomik icraatlara verilen yanıtlar ve yapılan ki-kare testi sonuçlarından alınan anlamlılık düzeyi H8 hipotezinin doğrulanması için gerekli veriyi sağlamıştır. Bu bağlamda H8 hipotezi sınanmış ve doğrulanmıştır. Ekonomik yaklaşımın Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının

oy verme davranışlarının analizinde geçerli bir yaklaşım olduğu anlaşılmaktadır.

T6. Ekonomik durumda iyileşme olduğu takdirde iktidardaki partiye oy verme durumu

($\chi^2=217,328^a$, $P=,000$)

Sonuç ve Değerlendirme

Oy verme davranışlarının analiz edilmesinde öne çıkan üç farklı yaklaşım temel alınarak türetilen hipotezler sınanmış ve elde edilen veriler ışığında sosyolojik, sosyo-psikolojik ve ekonomik yaklaşımın geçerliliği tartışılmıştır.

Sosyolojik yaklaşımın geçerliliğinin sınanması amacıyla ankete katılanların doğum yeri, cinsiyeti, eğitim durumu, yaşı, mesleği ve kendini hangi kimlikle tanımladığı ile seçmen davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki aranmıştır. Bu ilişki tespit edilememiş ve bu yönde bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda H1, H2, H3, H4, H5 ve H6 hipotezleri sınanmış ve yanlışlanmıştır. Bu veriler ışığında sosyolojik yaklaşımın Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme davranışlarının analiz edilmesinde geçerliliğini koruyamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre toplumdaki sosyal bölünmeler, Türkiyeliler olarak anılan topluluğun oy verme davranışlarını etkilememektedir. Bireyin ait olduğu sosyal sınıfın nasıl oy vereceğini belirleme yönünde önemli bir pay sahibi olduğu savının, Türkiye kökenli KKTC vatandaşları örneğinde açıklayıcı olmaktan uzak olduğunu söylemek mümkündür. Oy verme davranışlarının açıklanmasında sosyolojik yaklaşımın yeterli olmaması, bizi geriye kalan iki ekolün sunmuş olduğu opsiyonlara bakmaya sevk etmektedir. Ortaya çıkan veriler ışığında ideolojik eğilimler ile seçim kampanyalarının etkisiz olmadığını dikkate almak gerekmektedir.

Sosyo – psikolojik yaklaşımın geçerliliğinin sınanması amacıyla H7 hipotezi türetilmiştir. Bu hipotezin sınanması için ankete katılan kişilere hatırlanan ilk ve son seçimde hangi partiye oy verdikleri sorulmuş ardından oy verme hakkını kazandıkları günden bu yana hep aynı partiye mi oy verdiniz sorusu yöneltmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar dikkate alındığında seçmenin davranışlarındaki süreklilik ayrıca dönemsel kırılmaların varlığının tespit edilmesiyle H7 hipotezi doğrulanmıştır. Bu bulgu göstermiştir ki Türkiyeliler olarak anılan kesim oy verirken ideolojik eğilimler sergilemekte ve yine aynı şekilde seçim kampanyalarından etkilenmektedir. İlk çocukluk dönemlerinden itibaren gelişen ve hayat boyu devam eden psikolojik bir bağlılık sürecinin varlığı etkili olmaktadır. Süreklilik olması bir anlamda bu psikolojik bağlılığa işaret etmektedir. Öte yandan dönemsel kırılmaların varlığı ise ilgili yaklaşım ile paralellik taşıyan seçim kampanyalarının başarısı ile açıklanabilir. Dolayısıyla sosyo-psikolojik yaklaşım Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme davranışının analizinde geçerlidir sonucuna ulaşılmıştır.

Seçmenlerin kişisel çıkar algısı oy verme davranışını etkilemektedir şeklinde sunulan H8 hipotezi, ekonomik durumda iyileşme ya da kötüleşme olduğu takdirde seçmenlerin oy verme tutumlarına bakılarak sınanmaya çalışılmıştır. Ekonomik durumda kötüleşme olduğu takdirde iktidar partisine oy vermem sonucu oldukça yüksek çıkmıştır. Bu durum ekonomik gelişmelerin seçmenleri etkilediği sonucuna işaret etmektedir. Seçmenlerin çıkar algısının oy verme davranışlarına etki etmesi, onların her zaman ekonomik fayda amacıyla oy kullandıkları anlamına gelmemektedir. Araştırma sonuçları dikkate alındığında ekonomik durumda iyileşme olduğu takdirde ilgili seçmen grubunun iktidar partisini ödüllendirme yoluna gitmemesi, tartışma bölümünde yer verilen Bloom ve Price'ın görüşleri ile paralellik içermektedir. Bu bağlamda ekonomik durumun iyiye gitmesine rağmen iktidar partisini ödüllendirme yoluna gidilmemesi, ekonomik değişkenler dışında kalan faktörlerin de etkili olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, seçmenler ekonomik koşulları iyi olduğu hallerde daha fazla demokrasi, daha çok özgürlük gibi konulara yoğunlaşabilmekte ve çıkarlarını burada görmektedirler. Bu durumda kişisel çıkar algısı olarak sunulan H8 hipotezi sınanmış ve doğrulanmıştır. Ekonomik yaklaşım, Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme davranışlarının açıklanmasında geçerliliğini korumaktadır.

Sonuç olarak literatürde de oy kaymalarını açıklayamadığı gerekçesi ile oldukça eleştirilen sosyolojik yaklaşımın, Türkiye kökenli KKTC yurttaşlarının oy verme örüntüsünü açıklamakta yetersiz kaldığı anlaşılmıştır. İdeolojik eğilimlerin ve ekonomik gelişmelerin seçmenler üzerinde etkili olduğunun anlaşılması ile birlikte sosyo-psikolojik ve ekonomik yaklaşımın ilgili seçmen grubunun oy verme davranışlarının analizinde geçerliliğini koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça / Reference

- Akgün, B. (2000). Türkiye’de Seçmen Davranışı: Partizan Tutumlar, İdeoloji ve Ekonomik Faktörlerin Oy Vermeye Etkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler M.Y.O Dergisi, 4, 75-92.
- Campbell, A., Converse, P. E., Miller, W. E., & Stokes, D. E. (1976). *The American Voter*. Chicago and London, The University of Chicago Press.
- Carlsen, F. (2000). Unemployment Inflation and Government Popularity are There Partisan Effect?, *Electoral Studies*, 19 (2), 141-150.
- Çinko, L. (2006). Seçmen Davranışları ile Ekonomik Performans Arasındaki İlişkilerin Teorik Temelleri ve Türkiye Üzerine Genel Bir Değerlendirme, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 61(1), 103-116.
- Damlapınar, Z. ve Ş. Balcı (2005). Seçmenin Zihnindeki Aday İmajını Belirleyen Etkenler: 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri Alan Araştırması, Selçuk İletişim Dergisi, 4(1), 58-79.
- Evre, B. (2011). Political system of the Turkish Republic of Northern Cyprus. S. Tkachenko and M. T. Özsağlam (Eds). In *isolated part of Cyprus*, (pp. 45-46). Saint-Petersburg: Saint-Petersburg State University Press.
- Gökçe, O., Akgün, B. ve Karaçor, S. (2002). 3 Kasım Seçimlerinin Anatomisi: Türk Siyasetinde Süreklilik ve Değişim. S.Ü.İ.İ.B.F Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2 (4), 1-44.
- Hatay, M. (2005). Beyond Numbers: Settlers, Immigrants and Temporary Residents, PRIO Report 4/2005, PRIO, Oslo, September 2005.
- Kalender, A. (2000). Konuya Oy Verme Modeli Çerçevesinde Siyasal Kampanyaların Planlanması. Ankara, İletişim Dergisi Yayınları, 3, 301-321.
- Lazarsfeld, P. (1944). *The People’s Choice: How the Voter Nakes up his Mind in a Presidential Campaign*. New York, Columbia University Press.
- Lipset, S. M., & Rokkan, S. (1967). *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives*. New York, The Free Press.
- Milne, R. S., & McKinzie, H. C. (1954). *Straight Fight*. London, Hansard Society.
- Özekmekçi, M. İ. (2012). KKTC’de Türkiyeli Göçmenlerin Siyasal Entegrasyon Sorunları (1974-2002). Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sezgin, Ş. (2007). Ekonomik Oy Verme Teorisi: Türkiye Örneği (1998-2003). *Amme İdaresi Dergisi*, 40 (2), 21-38.

